

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FAKTORINGU

Član 1.

U Zakonu o faktoringu („Službeni glasnik RS”, br. 62/13 i 30/18), u članu 2. stav 1. tačka 4) podtačka (1) reči: „i preduzetnik” zamenjuju se zapetom i rečima: „preduzetnik, zadruga, registrovano poljoprivredno gazdinstvo, poslovno udruženje, ustanova i druga pravna lica koja delatnost obavljaju radi sticanja dobiti,”.

U podtački (2) tačka b) reči: „ministarstva nadležnog za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo)” zamenjuju se rečima: „Komisije za hartije od vrednosti (u daljem tekstu: Komisija)”.

U stavu 2. reči: „i preduzetnika” zamenjuju se zapetom i rečima: „preduzetnika, zadruge, registrovanog poljoprivrednog gazdinstva, poslovnog udruženja, ustanove i drugih pravnih lica koja delatnost obavljaju radi sticanja dobiti,”.

Član 2.

U članu 7. stav 1. reč: „Ministarstvu” zamenjuje se rečju: „Komisiji”.

U stavu 2. tačka 2) podtačka (2) menja se i glasi:

„(2) za pravna lica – overena kopija rešenja ili drugog akta o upisu pravnog lica u registar organa koji je prema propisima zemlje sedišta tog pravnog lica nadležan za vođenje registra privrednih subjekata, odnosno pravnih lica, uverenje nadležnog organa da pravno lice, nije osuđeno pravosnažnom presudom za krivično delo, kao i da se protiv njega ne vodi krivični postupak, u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela, uverenje da stvarni vlasnik pravnog lica, u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, i saradnik nije osuđen pravosnažnom presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, kao i da se protiv njega ne vodi krivični postupak, sve ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva;”

Tačka 5) briše se.

U tački 6) reči: „iz tačke 5) ovog stava” brišu se.

Posle stava 2. dodaje se novi stav 3, koji glasi:

„Saradnikom, u smislu ovog zakona, smatra se:

1) svako fizičko lice koje je član organa upravljanja ili odgovorno lice u pravnom licu u kome je odgovorno lice faktoring društva član organa upravljanja ili stvarni vlasnik, u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;

2) svako fizičko lice koje je stvarni vlasnik pravnog lica u kome je odgovorno lice faktoring društva član organa upravljanja;

3) svako fizičko lice koje s odgovornim licem faktoring društva ima stvarno vlasništvo nad istim pravnim licem.”.

U dosadašnjem stavu 3, koji postaje stav 4, reč: „Ministarstvo” zamenjuje se rečju: „Komisija”, a reč: „Ministarstvu” zamenjuje se rečju: „Komisiji”.

U dosadašnjem st. 4. i 5, koji postaju st. 5. i 6, reči: „iz stava 3.” zamenjuju se rečima: „iz stava 4.”, na oba mesta.

Dosadašnji stav 6. postaje stav 7.

U dosadašnjem stavu 7, koji postaje stav 8, reč: „Ministarstva” zamenjuje se rečju: „Komisije”.

Dosadašnji stav 8, koji postaje stav 9, menja se i glasi:

„Factoring društvo, odnosno direktor factoring društva ili lice koje on ovlasti dužan je da svaku promenu podataka iz stava 2. ovog člana dostavi Komisiji odmah, a najkasnije u roku od deset dana od dana registracije promene kod nadležnog organa.”

U dosadašnjem stavu 9, koji postaje stav 10, reči: „Ministar nadležan za poslove finansija” zamenjuju se rečju: „Komisija”.

Član 3.

U članu 8. stav 1. tačka 1) reč: „Ministarstva” zamenjuje se rečju: „Komisije”.

U tački 2) zapeta i reči: „odnosno postupka stečaja” brišu se, a tačka na kraju se zamenjuje tačkom i zapetom.

Dodaju se tač. 3) i 4), koje glase:

„3) danom pravosnažnosti rešenja o otvaranju stečajnog postupka;

4) danom izricanja mere o oduzimanju odobrenja za obavljanje delatnosti nakon sprovedenog nadzora.”

Član 4.

U članu 9. stav 1. reč: „Ministarstvo” zamenjuje se rečju: „Komisija”.

U tački 3) reči: „članu 7. stav 8.” zamenjuju se rečima: „članu 7. stav 9.”.

U stavu 2. reč: „Ministarstva” zamenjuje se rečju: „Komisije”.

Član 5.

U članu 10. stav 4. reči: „člana 7. stav 3.” zamenjuju se rečima: „člana 7. stav 4.”.

Član 6.

U članu 14. stav 1. tačka 1) reči: „i *International Factors Group* (IFG)” brišu se.

Član 7.

U članu 16. stav 4. posle reči: „potraživanje” dodaju se reči: „sa svim pratećim sredstvima obezbeđenja iz osnovnog posla”, a posle reči: „ustupiocu” dodaju se reči: „i da o vraćanju obavesti dužnika, u roku od osam dana od dana ostvarenja regresa”.

Član 8.

U članu 18. stav 1. posle reči: „u roku iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu” dodaju se zapeta i reči: „odnosno u roku iz fakture, ili u drugom roku ugovorenim između faktora i dužnika”.

Član 9.

U članu 19. dodaje se stav 4, koji glasi:

„Ugovorne strane se mogu saglasiti da ugovor o faktoringu koji je zaključen u pisanom obliku, overen (solemnizovan) kod javnog beležnika u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje javno beležništvo i koji sadrži izričitu izjavu ustupioca, odnosno dužnika kod obrnutog faktoringa, kojom pristaje da faktor, na osnovu ugovora o faktoringu, nakon dospelosti potraživanja, može pokrenuti postupak

prinudnog izvršenja (klauzula izvršnosti), ima snagu izvršne isprave, u smislu zakona kojim se uređuje izvršenje i obezbeđenje.”

Član 10.

U članu 21. dodaje se stav 2, koji glasi:

„Za vreme trajanja ugovora o faktoringu, potraživanje koje je predmet tog ugovora ne može prestati prebijanjem (kompenzacijom) između ustupioca i dužnika, osim ukoliko ugovorom o faktoringu nije drugačije definisano.”

Član 11.

U članu 23. stav 1. tačka 1) reči: „(original ili kopija overena od strane nadležnog organa)” brišu se.

Posle stava 2. dodaje se novi stav 3, koji glasi:

„Dokumentacija koja se predaje uz ugovor o faktoringu može biti sačinjena u elektronskoj formi.”

Dosadašnji stav 3. postaje stav 4.

Član 12.

U članu 24. posle reči: „elektronskoj formi” dodaju se zapeta i reči: „osim ukoliko se radi o potraživanju koje je predmet evidentiranja, u smislu člana 32a ovog zakona”.

Dodaje se stav 2, koji glasi:

„Ugovorom o faktoringu može biti predviđeno da obaveza obaveštavanja dužnika pređe sa ustupioca na faktora, u ime i za račun ustupioca.”

Član 13.

Posle člana 26. dodaje se član 26a, koji glasi:

„Član 26a

„Sa potraživanjem na faktora prelaze i sporedna prava i sredstva obezbeđenja potraživanja, kao što su pravo prvenstvene naplate, prava zaloge, prava iz ugovora sa jemcem, prava na kamatu, ugovornu kaznu i slično, na način i obim predviđen ugovorom o faktoringu.

Za prenos sporednih prava i sredstava obezbeđenja, koja sa potraživanjem prelaze na faktora, nije potrebno zaključenje novog ugovora o prenosu, osim kada je to propisano drugim zakonom.”

Član 14.

U članu 31. dodaje se stav 2, koji glasi:

„U slučaju da ugovorom o faktoringu nije drugačije definisano, smatra se da je prenos dospelog potraživanja sa faktoring društva na drugo pravno lice dozvoljen, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.”

Član 15.

U članu 32. stav 1. menja se i glasi:

„Ugovor o faktoringu, koji predstavlja osnov prenosa potraživanja, i dokumentacija iz člana 23. stav 1. ovog zakona predstavljaju verodostojnu ispravu u postupku izvršenja.”.

Stav 2. briše se.

Član 16.

Posle člana 32. dodaju se glava IXb i član 32a, koji glase:

„IXb CENTRALNA EVIDENCIJA FAKTORINGA

Član 32a

U cilju evidencije, transparentnosti i sprečavanja višestrukog ustupanja faktura, ministarstvo nadležno za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo) uspostavlja centralnu evidenciju faktoringa, kao jedinstvenu elektronsku bazu podataka o fakturama koje su predmet faktoringa.

Predmet evidencije su ustupljene elektronske fakture, izdate u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronsko fakturisanje.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, ne može biti predmet evidencije elektronska faktura čije je izmirenje započeto, ako je evidentirana u centralnom registru faktura, u smislu zakona kojim se uređuju rokovi za izmirenje novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama.

Faktor, ustupilac i dužnik registruju se za pristup centralnoj evidenciji faktoringa, uz primenu šeme elektronske identifikacije visokog nivoa pouzdanosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija.

Pristup evidentiranim podacima o predmetnim fakturama i njihovom prenosu imaju faktor, ustupilac i dužnik.

Ministarstvo i Komisija imaju pristup evidentiranim podacima samo u cilju vršenja nadzora.

Ustupilac, odnosno dužnik u slučaju obrnutog faktoringa, dužan je da odmah nakon evidentiranja fakture, koja je predmet ugovora o faktoringu, u sistemu elektronskih faktura, a najkasnije narednog radnog dana, izvrši evidentiranje predmetne fakture u centralnoj evidenciji faktoringa.

U centralnu evidenciju faktoringa upisuju se, pored ostalog, sledeći podaci:

- 1) poreski identifikacioni broj i naziv ustupioca, faktora i dužnika;
- 2) broj i datum ugovora o faktoringu;
- 3) broj i datum izdavanja i dospeća fakture;
- 4) nominalni iznos fakture, iznos bez PDV, iznos sa PDV;
- 5) status fakture u sistemu elektronskih faktura i centralnoj evidenciji faktoringa;
- 6) iznos ustupljenog potraživanja (u celosti ili delimično).

Centralna evidencija faktoringa ostvaruje automatizovanu vezu sa sistemom elektronskih faktura sa kojim razmenjuje relevantne podatke o elektronskim fakturama koje su predmet faktoringa.

Ministar nadležan za poslove finansija bliže uređuje organizacioni oblik, način rada, vođenje centralne evidencije faktoringa, način upisa podataka u centralnu evidenciju faktoringa, tehničke elemente sistema, bezbednosne standarde, način razmene podataka sa sistemom elektronskih faktura, način registracije, dostupnost i pristup podacima, oblik, sadržinu i strukturu zapisa u centralnoj evidenciji faktoringa.”

Član 17.

U članu 33. stav 1. reči: „Ministarstvo, odnosno drugi nadležni organ” zamenjuju se rečju: „Komisija”, a reč: „njihove” zamenjuje se rečju: „njene”.

Posle stava 1. dodaju se novi st. 2–4, koji glase:

„Komisija sprovodi nadzor:

1) kontinuirano, na osnovu analize izveštaja koje su faktoring društva dužna da dostavljaju Komisiji;

2) neposredno.

Komisija po službenoj dužnosti sprovodi postupak nadzora nad licima koja obavljaju poslove faktoringa bez odobrenja.

Komisija propisuje način sprovođenja nadzora.”.

Dosadašnji stav 2. postaje stav 5.

Član 18.

U članu 34. stav 1. tačka 2) reči: „(član 7. stav 7)” zamenjuju se rečima: „(član 7. stav 8)”.

Posle tačke 3) dodaje se tačka 3a), koja glasi:

„3a) nakon ostvarenja regresnog prava ne vrati potraživanje sa pratećim sredstvima obezbeđenja ustupiocu ili ne obavesti dužnika u roku od osam dana od dana ostvarenja regresa (član 16. stav 4);”.

U tački 6) tačka na kraju se zamenjuje tačkom i zapetom.

Dodaje se tačka 7), koja glasi:

„7) ne evidentira fakture pri centralnoj evidenciji faktoringa u skladu sa obavezom iz člana 32a (član 32a stav 7).”

Član 19.

Ministarstvo je dužno da u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, uspostavi centralnu evidenciju faktoringa.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na obveznike upisa podataka u centralnu evidenciju faktoringa, primenjivaće se u roku od 30 dana od dana početka rada centralne evidencije faktoringa.

Član 20.

Komisija je dužna da u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, preuzme nadležnosti dodeljene ovim zakonom.

Sporazumom između Komisije i Ministarstva bliže će se urediti pitanje preuzimanja dokumentacije i predmeta neophodnih za sprovođenje nadležnosti utvrđenih ovim zakonom.

Postupci pokrenuti pred Ministarstvom pre dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po odredbama zakona koje su važile u vreme njihovog pokretanja.

Član 21.

Propis iz člana 16. ovog zakona ministar nadležan za poslove finansija doneće u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propise potrebne za sprovođenje odredaba ovog zakona, koje se odnose na nadležnosti Komisije određene ovim zakonom i na koje saglasnost daje ministar nadležan za poslove finansija, Komisija će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka primene propisa iz stava 2. ovog člana primenjivaće se propisi doneti na osnovu Zakona o faktoringu („Službeni glasnik RS”, br. 62/13 i 30/18).

Član 22.

Factoring društva, koja obavljaju poslove faktoringa na osnovu odobrenja pribavljenog pre dana stupanja na snagu ovog zakona, dužna su da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 23.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim odredaba čl. 1, 2, 3, 4. i 17. ovog zakona u delu koji se odnosi na nadležnosti Komisije, koje će se primenjivati po isteku šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, kao i odredbe člana 12. stav 1. ovog zakona, koja će se primenjivati od dana početka rada centralne evidencije faktoringa.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 6) i članu 99. stav 1. tačka 7) Ustava Republike Srbije, kojim se utvrđuje da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje jedinstveno tržište i sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o faktoringu („Službeni glasnik RS”, br. 62/13 i 30/18 – u daljem tekstu: Zakon) predstavlja pravni okvir za regulisanje pružanja usluga faktoringa u Republici Srbiji. Njime su uređeni pojam i predmet faktoringa, učesnici u faktoringu, uslovi i način obavljanja faktoringa, vrste faktoringa, prava i obaveze učesnika u faktoringu, ugovor o faktoringu, obrnuti faktoring i nadzor nad obavljanjem faktoringa.

Praktična primena važećeg zakona pokazala je da je neophodno preciznije urediti pravni položaj učesnika u faktoring poslovima, uvesti dodatne mehanizme transparentnosti, posebno u pogledu evidencije ustupljenih faktura, kao i da postoji potreba uvođenja efikasnijeg nadzora nad poslovanjem faktoring društava.

Jedan od ključnih ciljeva predloženih izmena je unapređenje institucionalnog nadzora nad pružaocima faktoring usluga. Komisiji za hartije od vrednosti poverena su ovlašćenja za vršenje nadzora, izdavanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, kao i prestanak i oduzimanje predmetnog odobrenja, a sve sa ciljem objedinjavanja ovlašćenja unutar jedne institucije, budući da ova institucija, kao nadzorni organ, mora imati **pun opseg ovlašćenja**, uključujući i mogućnost izdavanja, prestanak i oduzimanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, a sve kako bi se obezbedila delotvorna kontrola i tržišna disciplina.

Posebna pažnja posvećena je digitalizaciji poslovnih procesa. Omogućavanjem da prateća dokumentacija bude sačinjena u elektronskom obliku i integrisana sa drugim digitalnim sistemima, postiže se brži i efikasniji protok informacija između učesnika u faktoring poslovima. Na taj način, smanjuje se administrativni teret i podstiče pravna sigurnost u faktoring poslovanju, što ujedno predstavlja korak ka razvoju digitalne ekonomije u Republici Srbiji. Time se postiže i usklađivanje sa međunarodnim standardima i najboljim praksama, na način koji je prilagođen tržištu Republike Srbije.

Predlogom zakona se vrši i usklađivanje sa drugim zakonima, kao i međunarodnim standardima u oblasti sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma. U tom smislu definisan je pojam „saradnik” u pravnom licu koje je osnivač faktoring društva, sa ciljem usaglašavanja sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Službeni glasnik RS”, br. 113/17, 91/19, 153/20, 92/23, 94/24 i 19/25), a radi unapređenja transparentnosti i identifikacije lica koja imaju krajnju kontrolu nad pravnim licem koje obavlja poslove faktoringa.

Sve predložene mere imaju za zajednički cilj jačanje pravnog okvira, povećanje transparentnosti i unapređenje uslova za nesmetano funkcionisanje tržišta faktoringa. Očekuje se da će njihovom primenom biti obezbeđena veća sigurnost i poverenje u obavljanju faktoring poslova, što će posebno koristiti malim i srednjim preduzećima koja faktoring koriste kao instrument finansiranja.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA U ZAKONU

Članom 1. Predloga zakona vrši se dopuna člana 2. stav 1. tačka 4) podtačka (1) i stava 2. Zakona, tako što se proširuje krug lica koja mogu nastupati kao

ustupiooci potraživanja u faktoring transakcijama. Pored privrednih društava i preduzetnika, novim formulacijama predviđeno je da takav položaj mogu imati i druge organizacione forme koje u praksi obavljaju delatnost radi sticanja dobiti ili u okviru ekonomske aktivnosti – kao što su zadruge, registrovana poljoprivredna gazdinstva, poslovna udruženja, ustanove i druga pravna lica. Ovom dopunom usklađuje se zakonski okvir sa stvarnim tržišnim potrebama i strukturama, podstiče rast tržišta faktoringa i omogućava veće uključivanje malih i srednjih preduzeća u finansiranje putem ovog instrumenta. Pored toga, istim članom Predloga zakona vrši se i izmena u članu 2. tačka 4) podtačka (2) alineja pod b) Zakona, u smislu identifikacije novog izdavaoca odobrenja za obavljanje posla faktoringa.

Članom 2. Predloga zakona je, najpre, predložen prenos nadležnosti za izdavanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa sa Ministarstva finansija na Komisiju za hartije od vrednosti (u daljem tekstu: Komisija), kako bi se nadležnosti za izdavanje, oduzimanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa i nadzor nad faktoring društvima objedinili u okviru jedne institucije. Na taj način se olakšava postupak nadzora nad faktoring društvima, jer Komisija dobija uvid u dokumentaciju koju faktoring društva podnose prilikom podnošenja zahteva za izdavanje odobrenja.

Pored toga, članom 2. Predloga zakona vrši se preciziranje postojećih odredaba člana 7. Zakona u delu koji se odnosi na dokumentaciju koja se podnosi uz zahtev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova faktoringa. U tom smislu, izmenom člana 7. stav 2. tačka 2) podtačka (2) Zakona uvodi se obaveza dostavljanja dokaza da osnivač, odnosno stvarni vlasnik, saradnik, kao i član organa upravljanja pravnog lica koje je registrovano za obavljanje faktoringa, nije osuđen pravnosnažnom presudom za krivična dela u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela, odnosno ukoliko je osnivač, stvarni vlasnik, saradnik kao i član organa upravljanja pravnog lica fizičko lice, da nije pravnosnažno osuđeno za krivična dela, umesto dostavljanja overene izjave osnivača o uplati kapitala, dok se novim stavom 3. propisuje koje lice se smatra saradnikom. Ovom izmenom se vrši usaglašavanje sa zakonom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Razlog predlaganja izmene je da se obezbedi transparentnost i identifikacija lica koja imaju krajnju kontrolu nad pravnim licem koje obavlja poslove faktoringa, što predstavlja važan element procene rizika u oblasti finansijskih usluga.

Dalje, članom 2. Predloga zakona predloženo je brisanje tačke 5) u članu 7. stav 2. Zakona, jer je stavom 3. istog člana Zakona već propisano da Ministarstvo rešenjem odlučuje o zahtevu u roku od 15 dana od dana prijema urednog zahteva, ukoliko je podnosilac prethodno dostavio Ministarstvu dokaz o izvršenoj uplati osnovnog novčanog kapitala. Imajući u vidu da Ministarstvo ne može izdati rešenje pre nego što takav dokaz bude dostavljen, obaveza dostavljanja overene izjave o uplati kapitala, kako je ranije bila propisana, pokazala se kao nepotrebna i predstavljala je administrativno opterećenje bez pravnog efekta. U tom smislu, predložena izmena dodatno doprinosi pojednostavljenju i ubrzanju postupka donošenja rešenja kojim se odobrava obavljanje posla faktoringa.

Ostale izmene u članu 2. Predloga zakona predstavljaju terminološko usklađivanje sa ostalim odredbama ovog zakona.

Članom 3. Predloga zakona menja se član 8. Zakona, u smislu prenosa nadležnosti za prestanak odobrenja za obavljanje posla faktoringa sa Ministarstva finansija na Komisiju. Dodatno, ovim članom Predloga zakona dodaju se dva nova osnova u kojima faktoring društvu prestaje važenje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, te otklanja ranije postojeća pravna praznina u pogledu posledica otvaranja stečaja nad faktoring društvom, s obzirom na to da društvo u tom slučaju po pravilu ne ispunjava propisane kapitalne i druge regulatorne uslove za obavljanje poslova faktoringa, čime se sprečava situacija u kojoj bi faktoring društvo formalno zadržalo odobrenje za obavljanje posla faktoringa, uprkos postojanju pravosnažnog rešenja o otvaranju stečaja.

Članom 4. Predloga zakona vrši se izmena u članu 9. Zakona, u smislu prenosa nadležnosti za oduzimanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa sa Ministarstva finansija na Komisiju.

Članom 5. Predloga zakona vrši se izmena u članu 10. Zakona, u smislu usaglašavanja sa ostalim odredbama Predloga zakona.

Članom 6. Predloga zakona vrši se izmena člana 14. stav 1. tačka 1) Zakona, na taj način što se brišu reči „i International Factors Group (IFG)“, čime se vrši ažuriranje upućivanja na relevantne međunarodne izvore u skladu sa organizacionim promenama koje su se dogodile u međuvremenu. Naime, od 2016. godine udruženja Factors Chain International (u daljem tekstu: FCI) i International Factors Group (IFG) spojena su u jedinstvenu organizaciju koja nastavlja sa radom pod nazivom FCI. Novonastala organizacija preuzela je sve uloge, standarde i aktivnosti oba prethodna udruženja, te zadržava status glavne referentne institucije u oblasti međunarodnog faktoringa. Brisanjem upućivanja na sada nepostojeću organizaciju IFG postiže se veća tačnost, usaglašenost sa aktuelnim institucionalnim okvirom i izbegavanje potencijalnih nedoumica u tumačenju odredbe.

Članom 7. Predloga zakona vrši se dopuna člana 16. Zakona, radi preciznijeg uređenja postupka vraćanja potraživanja u slučaju faktoringa sa regresom. Pored obaveze vraćanja samog potraživanja ustupiocu, propisuje se i obaveza vraćanja svih pratećih sredstava obezbeđenja iz osnovnog posla (kao što su menice, zaloge, garancije i sl), kao i obaveza obaveštavanja dužnika o vraćanju i rok za postupanje. Razlog propisivanja ove dopune je povećanje pravne sigurnosti učesnika u faktoring transakcijama, kao i obezbeđivanje transparentnosti u postupanju nakon ostvarenja regresa.

Članom 8. Predloga zakona vrši se dopuna člana 18. Zakona, radi preciznijeg definisanja rokova dospeća potraživanja u okviru obrnutog faktoringa, u smislu veće ugovorne slobode učesnika u ovoj vrsti faktoringa u pogledu definisanja rokova za dospeće obaveza, s obzirom da se u ovom slučaju ne primenjuju ograničenja iz Zakona o rokovima izvršenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 68/15, 113/17, 91/19, 44/21, 44/21 – dr. zakon, 130/21, 129/21 – dr. zakon i 138/22), kao i da su slična zakonska rešenja već prisutna u zakonodavstvima susjednih država.

Članom 9. Predloga zakona uvodi se mogućnost da ugovor o faktoringu, ako je zaključen u pisanoj formi i overen kod javnog beležnika, ima snagu izvršne isprave u smislu člana 41 stav 1. tačka 8) Zakona o izvršenju i obezbeđenju („Službeni glasnik RS”, br. 106/15, 106/16 – autentično tumačenje, 113/17, 54/19 i 9/20 – autentično tumačenje i 10/23 - dr. zakon), kojim je propisano da je izvršna isprava ona isprava koja je tim ili drugim zakonom određena kao izvršna isprava. U smislu navedenog, ugovor o faktoringu bi se smatrao izvršnom ispravom ako je solemnizovan kod javnog beležnika i ako sadrži izjavu ustupioca, odnosno dužnika kod obrnutog faktoringa, kojom pristaje da faktor, na osnovu ugovora o faktoringu, nakon dospelosti potraživanja može pokrenuti postupak prinudnog izvršenja (klauzula izvršnosti). Razlog za propisivanje predloženog rešenja je unapređenje naplativosti potraživanja u faktoring poslovima, smanjenje potrebe za pokretanje sudskih sporova, kao i jačanje pravne sigurnosti u ugovornim odnosima. Pored toga, propisano je da je overa isključivo dobrovoljna, tj. nije obavezna, već zavisi od saglasnosti strana, čime se ne nameće dodatno administrativno opterećenje za sve ugovore o faktoringu, već se ova mogućnost koristi samo u onim situacijama kada je to volja ugovornih strana (npr. kod faktora koji žele da unapred obezbede izvršnost dokumenta za bržu naplatu).

Članom 10. Predloga zakona propisano je da za vreme trajanja ugovora o faktoringu potraživanje koje je predmet tog ugovora ne može prestati prebijanjem (kompenzacijom) između ustupioca i dužnika, osim ukoliko ugovorom o faktoringu nije drugačije određeno. Razlog za propisivanje ove odredbe je sprečavanje loše prakse i slučajeva u kojima poverilac i dužnik iz osnovnog posla, a nakon zaključenja

ugovora o faktoringu, izvrše međusobno prebijanje potraživanja i/ili dugovanja koje je predmet ugovora o faktoringu, što, posledično, ima značajne finansijske i pravne posledice po faktora. Propisivanjem ove odredbe obezbeđuje se veći nivo pravne sigurnosti i transparentnosti za učesnike u poslu faktoringa, pri čemu je ostavljena mogućnost da ugovorne strane ugovorom o faktoringu drugačije odrede.

Članom 11. Predloga zakona vrši se, najpre, izmena člana 23. Zakona, s ciljem boljeg usklađivanja sa tržišnim praksama i postojećim digitalnim rešenjima koja se koriste u obavljanju faktoringa, tako što se brisanjem reči „original ili kopija overena od strane nadležnog organa” iz stava 1. tačka 1) ovog člana Zakona ukida obaveza dostave original ugovora. Faktor i dalje ima mogućnost da u skladu sa poslovnim modelom od ustupioca zahteva dostavljanje ugovora u originalu, posebno imajući u vidu da dokumentacija iz člana 23. stav 1. Zakona o faktoringu predstavlja verodostojnu ispravu. Pored navedene izmene člana 23. Zakona, vrši se i dopuna ovog člana Zakona novim stavom 3, kojim je propisano da poseban dokument, koji potvrđuje datum prodaje potraživanja, bude sačinjen u elektronskoj formi. Ova izmena je u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu, elektronskoj identifikaciji i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju („Službeni glasnik RS”, br. 94/17 i 52/21), koji izjednačava pravno dejstvo elektronske i pisane forme. Razlog propisivanja navedene dopune je usklađivanje sa savremenim tokovima digitalizacije u finansijskom i trgovinskom poslovanju, uz očuvanje pravne sigurnosti stranaka u faktoring poslovima, kao i da se smanjenje administrativnog opterećenja.

Članom 12. Predloga zakona dopunjuje se član 24. Zakona o faktoringu, radi usklađivanja sa novopredloženim članom 32a Zakona, koji se odnosi na uvođenje centralne evidencije faktoringa. Pored toga, član 24. Zakona dopunjuje se novim stavom 2, kojim je propisana mogućnost da se ugovorom između ustupioca i faktora predvidi da faktor, u ime i za račun ustupioca, izvrši obaveštavanje dužnika. Ova praksa je već prisutna na tržištu, naročito kod modela obrnutog faktoringa, ali se normativnim uređenjem postiže veći stepen pravne sigurnosti, transparentnosti i usklađenosti sa poslovnom praksom. Predloženom dopunom ne dolazi do prenosa obaveze obaveštavanja sa ustupioca na faktora, već se radi o ovlašćenju ugovornih strana da faktor postupa u njihovo ime, što je u potpunosti u skladu sa načelima i odredbama Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ”, br. 29/78, 39/85, 45/89 – USJ i 57/89, „Službeni list SRJ”, broj 31/93 i „Službeni glasnik RS”, broj 18/20), koji prepoznaje mogućnost izvršenja obaveza preko trećih lica u ime i za račun nosioca obaveze. Izmenom se zadržava primarna obaveza ustupioca, ali se omogućava ugovorna delegacija radnje obaveštavanja, čime se postiže fleksibilnost i prilagođavanje ugovornim strukturama, posebno u digitalnim modelima faktoringa i platformskim rešenjima.

Članom 13. Predloga zakona dodaje se član 26a, kojim se uređuje prenos sporednih prava i sredstava obezbeđenja u postupku ustupanja potraživanja. U smislu navedenog, propisano je da sa prenosom potraživanja na faktora prelaze i sva prateća sporedna prava i sredstva obezbeđenja potraživanja, kao što su: pravo prvenstvene naplate, prava iz zaloge, jemstva, kamate, ugovorne kazne i druga srodna prava, u obimu u kojem su ugovarana i u skladu sa sadržinom ugovora o faktoringu. Na taj način se ukida eventualna nedoumica u praksi u pogledu obima i dejstva ustupanja potraživanja, posebno kada su u pitanju kolaterali i instrumentalni ugovori. Istovremeno, uvodi se i normativna jasnoća u pogledu pravne tehnike, tako što je propisano da nije potrebno zaključivanje posebnog ugovora radi prenosa sporednih prava, osim ako drugim zakonom nije propisano drugačije. Ovakvo rešenje je u skladu sa osnovnim načelima iz člana 437, ali i drugih članova Zakona o obligacionim odnosima.

Članom 14. Predloga zakona dopunjuje se član 31. Zakona o faktoringu i omogućava da faktoring društvo, ukoliko to nije drugačije ugovoreno, prenese dospelu potraživanja drugom pravnom licu, što je u skladu sa principima slobode raspolaganja svojinom i potraživanjem, ali i čl. 438–445. Zakona o obligacionim

odnosima, kojima se reguliše ustupanje potraživanja, čime se dodatno omogućava funkcionisanje i sekundarnog tržišta potraživanja. Istovremeno, predloženom dopunom se ne isključuje mogućnost ugovorne zabrane ili ograničenja prenosa, a u skladu sa načelom autonomije volje ugovornih strana.

Članom 15. Predloga zakona se, uz dokumentaciju iz člana 23. stav 1. Zakona, dodaje i ugovor o faktoringu, kao verodostojna isprava u postupku izvršenja, koja predstavlja osnov prenosa potraživanja, a što je važno imajući u vidu da predmetna materija nije precizno definisana zakonom kojim je regulisano sprovođenje postupka izvršenja.

Članom 16. Predloga zakona, nakon člana 32. dodaju se poglavlje IXb i član 32a, kojim se uvodi obaveza evidentiranja elektronskih faktura, izdatih u poslu faktoringa, u centralnu evidenciju faktoringa. Cilj uspostavljanja centralne evidencije faktoringa je jačanje pravne sigurnosti i transparentnosti na tržištu faktoringa u Republici Srbiji. Uvođenjem centralne evidencije faktoringa stvara se centralizovana, elektronska i ažurna baza podataka o fakturama koje su registrovane u sistemu elektronskih faktura, a koje su predmet ugovora o faktoringu, što je od ključnog značaja za sprečavanje zloupotreba i višestrukog ustupanja iste fakture različitim poveriocima. Evidencija će omogućiti nadležnim organima nesmetan uvid u registrovane transakcije u cilju obavljanja nadzorne funkcije, dok će faktori, ustupioци i dužnici imati pristup podacima koji se na njih odnose. Obaveza primene elektronske identifikacije visokog nivoa pouzdanosti osigurava da se pristup vrši na bezbedan način, u skladu sa propisima kojima se uređuje elektronska identifikacija i elektronski dokumenti. Centralna evidencija faktoringa je osmišljena kao interoperabilna sa postojećim sistemom elektronskih faktura, čime se obezbeđuje razmena relevantnih podataka u realnom vremenu. Podaci koji se evidentiraju u centralnoj evidenciji faktoringa su usklađeni sa podacima koji već postoje u sistemu elektronskih faktura, uz dodatne attribute koji se odnose na status fakture u postupku faktoringa, čime se omogućava efikasno praćenje svakog ustupljenog potraživanja. Pravovremenim evidentiranjem ustupljenih faktura obezbeđuje se ažurnost podataka i zaštita svih strana u pravnom poslu, a istovremeno stvara mogućnost za potencijalno povezivanje sa drugim elektronskim sistemima (registrom zaloga i dr.) u narednim fazama razvoja.

Članom 17. Predloga zakona vrši se izmena člana 33. stav 1. Zakona, tako što se nadležnost za nadzor nad poslovanjem faktoring društava prenosi sa Ministarstva finansija na Komisiju. Izmjena ima za cilj jačanje nadzornih kapaciteta i bolju primenu zakona u praksi. Imajući u vidu složenost i specifičnost tržišta faktoringa, kao i njegovu povezanost sa finansijskim tržištima i institucionalnim investitorima, nadzor nad faktoring društvima poverava se Komisiji, kao specijalizovanom telu za nadzor nad finansijskim tržištem u Republici Srbiji. Komisija već vrši nadzor nad finansijskim instrumentima, tržištima kapitala i učesnicima na tom tržištu, kao i nad sprovođenjem propisa koji se odnose na transparentnost, zaštitu investitora i sprečavanje zloupotreba tržišta. Prema članu 352. tačka 17) Zakona o tržištu kapitala („Službeni glasnik RS”, broj 129/21), Komisija obavlja i druge poslove utvrđene tim ili drugim zakonom. Predložena izmena se oslanja upravo na navedenu odredbu Zakona o tržištu kapitala, kojom je pružen pravni osnov da Komisija, u okviru svoje propisane nadležnosti, može vršiti i nadzor nad primenom Zakona kod faktoring društava. Takođe, dosadašnje postupanje pokazuje da Ministarstvo finansija nema dovoljne tehničke i kadrovske kapacitete da u punom obimu sprovede nadzor nad svim aspektima tržišta faktoringa, posebno u delu koji se odnosi na tržišne zloupotrebe, sekundarne transakcije, i komplikovane oblike sekjuritizacije. Poveravanje ovih nadležnosti Komisiji unaprediće transparentnost, efikasnost i pravnu sigurnost na tržištu.

Članom 18. Predloga zakona, u član 34. stav 1. dodaje se nova tačka 3a), kojom se propisuje prekršajna odgovornost u slučaju nepoštovanja obaveze vraćanja potraživanja i obaveštenja dužnika u propisanom roku, nakon ostvarenja regresnog

prava, kao i nova tačka 7), kojom se propisuje prekršajna odgovornost u slučaju nepoštovanja obaveze registracije ustupljenih faktura u centralnoj evidenciji faktoringa. Predloženo predstavlja dopunu postojećeg sistema prekršajnih odredbi sa ciljem da se obezbedi dosledna primena obaveze iz novog člana 32a Zakona. Imajući u vidu da evidentiranje ustupljenih faktura u elektronski sistem predstavlja ključni mehanizam za obezbeđenje transparentnosti, pravne sigurnosti i zaštite svih strana u faktoring poslu, bilo je potrebno propisati kaznenu odredbu, kojom se deluje preventivno i disciplinujuće, podstičući uredno ponašanje na tržištu.

Čl. 19. i 20. Predloga zakona utvrđeni su rokovi koji se odnose na nadležnosti Ministarstva finansija i Komisije u vezi sa primenom predloženih odredaba.

Članom 21. Predloga zakona utvrđeni su rokovi za donošenje podzakonskih propisa, potrebnih za izvršenje zakona.

Članom 22. Predloga zakona propisan je rok u kom su faktoring društva dužna da usklade svoje poslovanje sa odredbama zakona.

Članom 23. Predloga zakona uređuje se stupanje na snagu i početak primene ovog zakona.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE PROPISA

Finansijska sredstva neophodna za uspostavljanje i implementaciju centralne evidencije faktoringa biće obezbeđena iz zajma Svetske banke, projekat broj 94859-YF. Procenjeni iznos sredstava u 2026. godini iznosi 252.000.000 dinara, a u 2027. godini 108.000.000 dinara.

V. PREGLED ODREDABA ZAKONA O FAKTORINGU KOJE SE MENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) Faktoring je finansijska usluga kupoprodaje postojećeg nedospelog ili budućeg kratkoročnog novčanog potraživanja, nastalog po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu;

2) Predmet faktoringa može biti svako postojeće nedospelo ili buduće, celo ili delimično, kratkoročno novčano potraživanje koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, zaključenog između pravnih lica i preduzetnika;

3) Kratkoročno potraživanje je potraživanje koje dospeva na naplatu u roku do godinu dana od dana prodaje robe, odnosno pružanja usluge, definisanog ugovorom o prodaji robe ili pružanja usluga;

4) Učesnici u faktoringu su:

(1) Ustupilac, koji prodaje faktoru svoje potraživanje od dužnika, nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, je banka, privredno društvo i ~~preduzetnik~~, PREDUZETNIK, ZADRUGA, REGISTROVANO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO, POSLOVNO UDRUŽENJE, USTANOVA I DRUGA PRAVNA LICA KOJA DELATNOST OBAVLJAJU RADI STICANJA DOBITI sa sedištem u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Republika), odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima;

(2) Faktor, koji kupuje potraživanje od ustupioca, je:

a) banka, u smislu zakona kojim se uređuje poslovanje banaka;

b) privredno društvo organizovano kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću, sa sedištem u Republici, koje ima odobrenje ~~ministarstva nadležnog za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo)~~ KOMISIJE ZA HARTIJE OD VREDNOSTI (U DALJEM TEKSTU: KOMISIJA) za obavljanje poslova faktoringa;

v) strana banka i strano privredno društvo - isključivo u međunarodnom faktoringu;

(3) Dužnik je banka, privredno društvo i preduzetnik sa sedištem u Republici, odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima.

Predmet faktoringa može biti i svako postojeće nedospelo ili buduće, celo ili delimično, kratkoročno novčano potraživanje pravnog lica i ~~preduzetnika, PREDUZETNIKA, ZADRUGE, REGISTROVANOG POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA, POSLOVNOG UDRUŽENJA, USTANOVE I DRUGIH PRAVNIH LICA KOJA DELATNOST OBAVLJAJU RADI STICANJA DOBITI,~~ koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga zaključenog sa korisnikom sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine ili budžeta jedinica lokalne samouprave, kao i korisnikom sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje.

Član 7.

Zahtev za izdavanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa ~~Ministarstvu KOMISIJI~~ podnosi osnivač, odnosno vlasnik faktoring društva ili lice koje on ovlasti.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se:

1) osnivački akt faktoring društva;

2) podaci o osnivačima, odnosno vlasnicima faktoring društva i to:

(1) za fizička lica - overena kopija lične karte ili očitana biometrijska lična karta za državljane Republike, odnosno overena kopija pasoša za strane državljane, kao i uverenje nadležnog organa, ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva, da fizičko lice nije osuđeno pravosnažnom presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, da se protiv njega ne vodi krivični postupak i da mu nije izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti;

~~(2) za pravna lica - overena kopija rešenja ili drugog akta o upisu pravnog lica u registar organa koji je prema propisima zemlje sedišta tog pravnog lica nadležan za vođenje registra privrednih subjekata, odnosno pravnih lica i uverenje nadležnog organa da pravno lice nije osuđeno pravosnažnom presudom za krivično delo, kao i da se protiv njega ne vodi krivični postupak, u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela, sve ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva;~~ ZA PRAVNA LICA - OVERENA KOPIJA REŠENJA ILI DRUGOG AKTA O UPISU PRAVNOG LICA U REGISTAR ORGANA KOJI JE PREMA PROPISIMA ZEMLJE SEDIŠTA TOG PRAVNOG LICA NADLEŽAN ZA VOĐENJE REGISTRA PRIVREDNIH SUBJEKATA, ODNOSNO PRAVNIH LICA, UVERENJE NADLEŽNOG ORGANA DA PRAVNO LICE, NIJE OSUĐENO PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM ZA KRIVIČNO DELO, KAO I DA SE PROTIV NJEGA NE VODI KRIVIČNI POSTUPAK, U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJE ODGOVORNOST PRAVNIH LICA ZA KRIVIČNA DELA, UVERENJE DA STVARNI VLASNIK PRAVNOG LICA, U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJE SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA, I SARADNIK NIJE OSUĐEN PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM NA KAZNU ZATVORA DUŽU OD ŠEST MESECI, KAO I DA SE PROTIV NJEGA NE VODI KRIVIČNI POSTUPAK, SVE NE STARIJE OD ŠEST MESECI OD DANA PODNOŠENJA ZAHTEVA;

3) overena izjava osnivača, odnosno vlasnika o iznosu njihovih udela/akcija u faktoring društvu;

4) podaci o odgovornom licu faktoring društva: overena kopija lične karte ili očitana biometrijska lična karta za državljane Republike, odnosno overena kopija pasoša za strane državljane, kao i uverenje nadležnog organa, ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva, da odgovorno lice nije osuđeno pravosnažnom presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, da se protiv njega ne vodi krivični postupak i da mu nije izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti;

~~5) overena izjava osnivača da će osnovni novčani kapital u iznosu iz člana 6. stav 1. ovog zakona biti uplaćen na račun kod poslovne banke;~~

~~6) 5) overena izjava osnivača o poreklu finansijskih sredstava iz tačke 5) ovog stava.~~

SARADNIKOM, U SMISLU OVOG ZAKONA, SMATRA SE:

1) SVAKO FIZIČKO LICE KOJE JE ČLAN ORGANA UPRAVLJANJA ILI ODGOVORNO LICE U PRAVNOM LICU U KOME JE ODGOVORNO LICE FAKTORING DRUŠTVA ČLAN ORGANA UPRAVLJANJA ILI STVARNI VLASNIK, U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJE SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA;

2) SVAKO FIZIČKO LICE KOJE JE STVARNI VLASNIK PRAVNOG LICA U KOME JE ODGOVORNO LICE FAKTORING DRUŠTVA ČLAN ORGANA UPRAVLJANJA;

3) SVAKO FIZIČKO LICE KOJE S ODGOVORNIM LICEM FAKTORING DRUŠTVA IMA STVARNO VLASNIŠTVO NAD ISTIM PRAVNIM LICEM.

~~Ministarstvo~~ KOMISIJA rešenjem odlučuje o zahtevu iz stava 1. ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema urednog zahteva, ukoliko je podnosilac prethodno dostavio ~~Ministarstvu~~ KOMISIJI dokaz o izvršenoj uplati osnovnog novčanog kapitala.

Rešenje iz ~~stava 3.~~ STAVA 4. ovog člana konačno je u upravnom postupku.

Protiv rešenja iz ~~stava 3.~~ STAVA 4. ovog člana može se voditi upravni spor.

U upravnom sporu sud ne može rešiti upravnu stvar.

Osnivač privrednog društva ili lice koje on ovlasti dužan je da prijavu za upis faktoring društva u registar privrednih subjekata podnese u roku od deset dana od dana dobijanja rešenja ~~Ministarstva~~ KOMISIJE kojim se faktoring društvu izdaje odobrenje za obavljanje poslova faktoringa.

~~Osnivač, odnosno vlasnik privrednog društva ili lice koje on ovlasti dužan je da svaku promenu podataka iz stava 2. ovog člana dostavi Ministarstvu odmah, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastale promene. FAKTORING DRUŠTVO, ODNOSNO DIREKTOR FAKTORING DRUŠTVA ILI LICE KOJE ON OVLASTI DUŽAN JE DA SVAKU PROMENU PODATAKA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA DOSTAVI KOMISIJI ODMAH, A NAJKASNIJE U ROKU OD DESET DANA OD DANA REGISTRACIJE PROMENE KOD NADLEŽNOG ORGANA.~~

~~Ministar nadležan za poslove finansija~~ KOMISIJA propisuje bliže uslove i način izdavanja odobrenja.

Član 8.

Odobrenje za obavljanje posla faktoringa prestaje da važi:

1) na osnovu zahteva faktoring društva - danom donošenja rešenja ~~Ministarstva~~ KOMISIJE kojim se zahtev usvaja;

2) prestankom faktoring društva - danom brisanja iz registra privrednih društava po osnovu sprovedenog postupka likvidacije ili prinudne likvidacije, ~~odnosno postupka stečaja;~~

3) DANOM PRAVOSNAŽNOSTI REŠENJA O OTVARANJU STEČAJNOG POSTUPKA;

4) DANOM IZRICANJA MERE O ODUZIMANJU ODOBRENJA ZA OBAVLJANJE DELATNOSTI NAKON SPROVEDENOG NADZORA.

Na stečaj i likvidaciju faktoring društava primenjuju se odredbe zakona koji uređuju stečaj i likvidaciju privrednih društava.

Član 9.

~~Ministarstvo~~ KOMISIJA donosi rešenje kojim se faktoring društvu oduzima odobrenje za obavljanje posla faktoringa:

1) ako se u postupku nadzora uzvrdi da je faktoring društvo prestalo da ispunjava uslov propisan članom 6. ovog zakona;

2) ako se u postupku nadzora utvrdi da je odobrenje za obavljanje poslova faktoringa dato na osnovu neistinitih podataka;

3) ako se u postupku nadzora utvrdi da je postupljeno suprotno ~~članu 7. stav 8. ČLANU 7. STAV 9.~~ ovog zakona.

Rešenje Ministarstva KOMISIJE iz stava 1. ovog člana je konačno.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se voditi upravni spor.

U upravnom sporu sud ne može rešiti upravnu stvar.

Član 10.

Podaci o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje poslova faktoringa evidentiraju se u Registru faktoringa (u daljem tekstu: Registar) koji vodi Agencija za privredne registre, preko registratora.

Registar je jedinstvena, centralna, elektronska baza podataka o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje posla faktoringa.

Na izbor i razrešenje registratora, obim njegovih ovlašćenja i obaveza primenjuje se zakon kojim se uređuje rad Agencije za privredne registre, a na postupak registracije zakon kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Podaci iz stava 1. ovog člana evidentiraju se u Registru, odmah po prijemu rešenja iz ~~člana 7. stav 3. ČLANA 7. STAV 4.~~ i člana 9. stav 1. ovog zakona u Agenciji za privredne registre.

Ministar nadležan za poslove finansija propisuje sadržinu Registra.

Član 14.

Faktor koji obavlja međunarodni faktoring u dvofaktorskom sistemu u obavezi je da:

1) zaključi interfaktorski ugovor, koristeći međunarodno priznati i prihvaćeni pravni i tehnički okvir koji su razvila međunarodna udruženja, naročito Factors Chain International (FCI) i ~~International Factors Group (IFG)~~;

2) preduzme radnje i mere poznavanja i praćenja stranke, u skladu sa propisima kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Interfaktorski ugovor, u smislu stava 1. tačka 1) ovog člana, predstavlja ugovor između faktora sa sedištem u Republici i faktora sa sedištem u inostranstvu.

Član 16.

Factoring sa regresom podrazumeva da ustupilac odgovara faktoru za naplativost potraživanja - na dan dospelosti potraživanja.

Kad je ugovoren faktoring sa regresom, faktor ima pravo da zahteva namirenje od dužnika, ustupioca ili od obojice u isto vreme, u granicama odgovornosti dužnika i ustupioca, ako nije drugačije ugovoreno.

Kad se radi o odgovornosti ustupioca iz stava 2. ovog člana, faktor je dužan da obavesti ustupioca da naplata potraživanja nije izvršena i to u roku od osam dana od dana dospelosti potraživanja.

Nakon ostvarenog regresa faktora prema ustupiocu, faktor je dužan da potraživanje SA SVIM PRATEĆIM SREDSTVIMA OBEZBEĐENJA IZ OSNOVNOG POSLA vrati ustupiocu I DA O VRAĆANJU OBAVESTI DUŽNIKA, U ROKU OD OSAM DANA OD DANA OSTVARENJA REGRESA.

Član 18.

Obrnuti faktoring je posebna vrsta faktoringa koji se ugovara između faktora i dužnika iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu, na osnovu koga faktor, preuzimanjem faktura od dužnika, preuzima njegovu obavezu plaćanja prema poveriocima, a ima pravo naplate od dužnika u roku iz ugovora o

prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu, ODNOSNO U ROKU IZ FAKTURE, ILI U DRUGOM ROKU UGOVORENOM IZMEĐU FAKTORA I DUŽNIKA.

Dužnik je u obavezi da obezbedi saglasnost poverioca.

Na obrnuti faktoring shodno se primenjuju odredbe ovog zakona kojima je uređen faktoring.

Korisnici sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine ili budžeta jedinica lokalne samouprave, kao i korisnici sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje ne mogu biti učesnici u obrnutom faktoringu.

Član 19.

Faktoring se može obavljati samo na osnovu ugovora zaključenog u pisanoj ili elektronskoj formi.

Ugovor, čiji predmet nije definisan u skladu sa ovim zakonom, ne smatra se ugovorom o faktoringu u smislu ovog zakona.

Ugovor o faktoringu se ne smatra ugovorom o kreditu ili zajmu, u smislu propisa Republike Srbije i poslovnih običaja.

UGOVORNE STRANE SE MOGU SAGLASITI DA UGOVOR O FAKTORINGU KOJI JE ZAKLJUČEN U PISANOM OBLIKU, OVEREN (SOLEMNIZOVAN) KOD JAVNOG BELEŽNIKA U SKLADU SA ODREDBAMA ZAKONA KOJIM SE UREĐUJE JAVNO BELEŽNIŠTVO I KOJI SADRŽI IZRIČITU IZJAVU USTUPIOCA, ODNOSNO DUŽNIKA KOD OBRNUTOG FAKTORINGA, KOJOM PRISTAJE DA FAKTOR, NA OSNOVU UGOVORA O FAKTORINGU, NAKON DOSPELOSTI POTRAŽIVANJA, MOŽE POKRENUTI POSTUPAK PRINUDNOG IZVRŠENJA (KLAUZULA IZVRŠNOSTI), IMA SNAGU IZVRŠNE ISPRAVE, U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJE IZVRŠENJE I OBEZBEĐENJE.

Član 21.

Ugovor o faktoringu prestaje da važi istekom roka na koji je zaključen, a ako nije zaključen na određeni rok, ne može prestati pre nego što sva prodata potraživanja ne budu naplaćena ili regresirana od strane ustupioca.

ZA VREME TRAJANJA UGOVORA O FAKTORINGU, POTRAŽIVANJE KOJE JE PREDMET TOG UGOVORA NE MOŽE PRESTATI PREBIJANJEM (KOMPENZACIJOM) IZMEĐU USTUPIOCA I DUŽNIKA, OSIM UKOLIKO UGOVOROM O FAKTORINGU NIJE DRUGAČIJE DEFINISANO.

Član 23.

Prodaju svakog potraživanja određenog ugovorom o faktoringu ustupilac vrši uz istovremenu predaju faktoru:

- 1) ugovora (~~original ili kopija overena od strane nadležnog organa~~) i/ili fakture, i drugih dokumenata kojima se dokazuje osnov i vrši identifikacija potraživanja;
- 2) obaveštenja dužniku da je potraživanje prodato faktoru.

O predaji dokumentacije iz stava 1. ovog člana ustupilac i faktor sačinjavaju poseban dokument.

DOKUMENTACIJA KOJA SE PREDAJE UZ UGOVOR O FAKTORINGU MOŽE BITI SAČINJENA U ELEKTRONSKOJ FORMI.

Datumom prodaje potraživanja smatra se datum kad je ustupilac predao faktoru dokumentaciju iz stava 1. ovog člana, naveden u dokumentu o predaji dokumentacije.

Član 24.

Ustupilac je u obavezi da dostavi dužniku obaveštenje o prodaji potraživanja u pisanoj ili elektronskoj formi, OSIM UKOLIKO SE RADI O POTRAŽIVANJU KOJE JE PREDMET EVIDENTIRANJA, U SMISLU ČLANA 32A OVOG ZAKONA.

UGOVOROM O FAKTORINGU MOŽE BITI PREDVIĐENO DA OBAVEZA OBAVEŠTAVANJA DUŽNIKA PREDE SA USTUPIOCA NA FAKTORA, U IME I ZA RAČUN USTUPIOCA.

ČLAN 26A

SA POTRAŽIVANJEM NA FAKTORA PRELAZE I SPOREDNA PRAVA I SREDSTVA OBEZBEĐENJA POTRAŽIVANJA, KAO ŠTO SU PRAVO PRVENSTVENE NAPLATE, PRAVA ZALOGE, PRAVA IZ UGOVORA SA JEMCEM, PRAVA NA KAMATU, UGOVORNU KAZNU I SLIČNO, NA NAČIN I OBIM PREDVIĐEN UGOVOROM O FAKTORINGU.

ZA PRENOS SPOREDNIH PRAVA I SREDSTAVA OBEZBEĐENJA, KOJA SA POTRAŽIVANJEM PRELAZE NA FAKTORA, NIJE POTREBNO ZAKLJUČENJE NOVOG UGOVORA O PRENOSU, OSIM KADA JE TO PROPISANO DRUGIM ZAKONOM.

Član 31.

U slučaju da ugovorom o faktoringu nije drugačije definisano, smatra se da je dalja prodaja i prenos potraživanja sa faktoring društva na drugo faktoring društvo dozvoljena, a u skladu sa ostalim odredbama ovog zakona.

U SLUČAJU DA UGOVOROM O FAKTORINGU NIJE DRUGAČIJE DEFINISANO, SMATRA SE DA JE PRENOS DOSPELOG POTRAŽIVANJA SA FAKTORING DRUŠTVA NA DRUGO PRAVNO LICE DOZVOLJEN, U SKLADU SA ODREDBAMA ZAKONA KOJIM SE UREĐUJU OBLIGACIONI ODNOSI.

Član 32.

~~Dokumentacija iz člana 23. stav 1. ovog zakona predstavlja verodostojnu ispravu u postupku izvršenja.~~

UGOVOR O FAKTORINGU, KOJI PREDSTAVLJA OSNOV PRENOSA POTRAŽIVANJA, I DOKUMENTACIJA IZ ČLANA 23. STAV 1. OVOG ZAKONA PREDSTAVLJAJU VERODOSTOJNU ISPRAVU U POSTUPKU IZVRŠENJA.

~~Uz dokumentaciju iz prethodnog stava dostavlja se i dokaz o osnovu prenosa potraživanja.~~

IHB CENTRALNA EVIDENCIJA FAKTORINGA

ČLAN 32a

U CILJU EVIDENCIJE, TRANSPARENTNOSTI I SPREČAVANJA VIŠESTRUKOG USTUPANJA FAKTURA, MINISTARSTVO NADLEŽNO ZA POSLOVE FINANSIJA (U DALJEM TEKSTU: MINISTARSTVO) USPOSTAVLJA CENTRALNU EVIDENCIJU FAKTORINGA, KAO JEDINSTVENU ELEKTRONSKU BAZU PODATAKA O FAKTURAMA KOJA SU PREDMET FAKTORINGA.

PREDMET EVIDENCIJE SU USTUPLJENE ELEKTRONSKE FAKTURE, IZDATE U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE ELEKTRONSKO FAKTURISANJE.

IZUZETNO OD STAVA 2. OVOG ČLANA, NE MOŽE BITI PREDMET EVIDENCIJE ELEKTRONSKA FAKTURA ČIJE JE IZMIRENJE ZAPOČETO, AKO JE EVIDENTIRANA U CENTRALNOM REGISTRU FAKTURA, U SMISLU ZAKONA KOJIM SE UREĐUJU ROKOVI ZA IZMIRENJE NOVČANIH OBAVEZA U KOMERCIJALNIM TRANSAKCIJAMA.

FAKTOR, USTUPILAC I DUŽNIK REGISTRUJU SE ZA PRISTUP CENTRALNOJ EVIDENCIJI FAKTORINGA, UZ PRIMENU ŠEME ELEKTRONSKE IDENTIFIKACIJE VISOKOG NIVOVA POUZDANOSTI, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE ELEKTRONSKA IDENTIFIKACIJA.

PRISTUP EVIDENTIRANIM PODACIMA O PREDMETNIM FAKTURAMA I NJIHOVOM PRENOSU IMAJU FAKTOR, USTUPILAC I DUŽNIK.

MINISTARSTVO I KOMISIJA IMAJU PRISTUP EVIDENTIRANIM PODACIMA SAMO U CILJU VRŠENJA NADZORA.

USTUPILAC, ODNOSNO DUŽNIK U SLUČAJU OBRNUTOG FAKTORINGA, DUŽAN JE DA ODMAH NAKON EVIDENTIRANJA FAKTURE, KOJA JE PREDMET UGOVORA O FAKTORINGU, U SISTEMU ELEKTRONSKIH FAKTURA, A NAJKASNIJE NAREDNOG RADNOG DANA, IZVRŠI EVIDENTIRANJE PREDMETNE FAKTURE U CENTRALNOJ EVIDENCIJI FAKTORINGA.

U CENTRALNU EVIDENCIJU FAKTORINGA UPISUJU SE, PORED OSTALOG, SLEDEĆI PODACI:

1) PORESKI IDENTIFIKACIONI BROJ I NAZIV USTUPIOCA, FAKTORA I DUŽNIKA;

2) BROJ I DATUM UGOVORA O FAKTORINGU;

3) BROJ I DATUM IZDAVANJA I DOSPEĆA FAKTURE;

4) NOMINALNI IZNOS FAKTURE, IZNOS BEZ PDV, IZNOS SA PDV;

5) STATUS FAKTURE U SISTEMU ELEKTRONSKIH FAKTURA I CENTRALNOJ EVIDENCIJI FAKTORINGA;

6) IZNOS USTUPLJENOG POTRAŽIVANJA (U CELOSTI ILI DELIMIČNO).

CENTRALNA EVIDENCIJA FAKTORINGA OSTVARUJE AUTOMATIZOVANU VEZU SA SISTEMOM ELEKTRONSKIH FAKTURA SA KOJIM RAZMENJUJE RELEVANTNE PODATKE O ELEKTRONSKIM FAKTURAMA KOJE SU PREDMET FAKTORINGA.

MINISTAR NADLEŽAN ZA POSLOVE FINANSIJA BLIŽE UREĐUJE ORGANIZACIONI OBLIK, NAČIN RADA, VOĐENJE CENTRALNE EVIDENCIJE FAKTORINGA, NAČIN UPISA PODATAKA U CENTRALNU EVIDENCIJU FAKTORINGA, TEHNIČKE ELEMENTE SISTEMA, BEZBEDNOSNE STANDARDE, NAČIN RAZMENE PODATAKA SA SISTEMOM ELEKTRONSKIH FAKTURA, NAČIN REGISTRACIJE, DOSTUPNOST I PRISTUP PODACIMA, OBLIK, SADRŽINU I STRUKTURU ZAPISA U CENTRALNOJ EVIDENCIJI FAKTORINGA.

Član 33.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod faktoring društava vrši ~~Ministarstvo, odnosno drugi nadležni organ~~ KOMISIJA, u skladu sa posebnim propisima kojima su utvrđene ~~njihove~~ NJENE nadležnosti.

KOMISIJA SPROVODI NADZOR:

1) KONTINUIRANO, NA OSNOVU ANALIZE IZVEŠTAJA KOJE SU FAKTORING DRUŠTVA DUŽNA DA DOSTAVLJAJU KOMISIJI;

2) NEPOSREDNO.

KOMISIJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI SPROVODI POSTUPAK NADZORA NAD LICIMA KOJA OBAVLJAJU POSLOVE FAKTORINGA BEZ ODOBRENJA.

KOMISIJA PROPISUJE NAČIN SPROVOĐENJA NADZORA.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod banaka vrši Narodna banka Srbije, u skladu sa propisima o bankama.

Član 34.

Novčanom kaznom od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj banka i privredno društvo ako:

1) obavlja poslove faktoringa suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 5);

2) prijavu za upis u registar privrednih subjekata ne podnese u roku propisanim ovim zakonom (~~član 7. stav 7~~ ČLAN 7. STAV 8);

3) obavlja poslove faktoringa u međunarodnom dvofaktorskom sistemu suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 14. stav 1);

3A) NAKON OSTVARENJA REGRESNOG PRAVA NE VRATI POTRAŽIVANJE SA PRATEĆIM SREDSTVIMA OBEZBEĐENJA USTUPIOCU ILI NE OBAVESTI DUŽNIKA U ROKU OD OSAM DANA OD DANA OSTVARENJA REGRESA (ČLAN 16. STAV 4);

4) obavlja poslove faktoringa bez zaključenog ugovora (član 19. stav 1);

5) zaključi više ugovora o faktoringu koji imaju za predmet prodaju istog, celog potraživanja sa više od jednim faktorom (član 22. stav 1);

6) ne vodi urednu i ažurnu evidenciju ili istu ne pokaže u postupku nadzora nad obavljanjem poslova faktoringa (član 28. stav 1)-;

7) NE EVIDENTIRA FAKTURE PRI CENTRALNOJ EVIDENCIJI FAKTORINGA U SKLADU SA OBAVEZOM IZ ČLANA 32A (ČLAN 32A STAV 7).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u banci i privrednom društvu novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara.

SAMOSTALNE ODREDBE ZAKONA

ČLAN 19.

MINISTARSTVO JE DUŽNO DA U ROKU OD 18 MESECI OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA, USPOSTAVI CENTRALNU EVIDENCIJU FAKTORINGA.

ODREDBE OVOG ZAKONA KOJE SE ODOSE NA OBVEZNIKE UPISA PODATAKA U CENTRALNU EVIDENCIJU FAKTORINGA, PRIMENJIVAĆE SE U ROKU OD 30 DANA OD DANA POČETKA RADA CENTRALNE EVIDENCIJE FAKTORINGA.

ČLAN 20.

KOMISIJA JE DUŽNA DA U ROKU OD ŠEST MESECI OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA, PREUZME NADLEŽNOSTI DODELJENE OVIM ZAKONOM.

SPORAZUMOM IZMEĐU KOMISIJE I MINISTARSTVA BLIŽE ĆE SE UREDITI PITANJE PREUZIMANJA DOKUMENTACIJE I PREDMETA NEOPHODNIH ZA SPROVOĐENJE NADLEŽNOSTI UTVRĐENIH OVIM ZAKONOM.

POSTUPCI POKRENUTI PRED MINISTARSTVOM PRE DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA, OKONČAĆE SE PO ODREDBAMA ZAKONA KOJE SU VAŽILE U VREME NJIHOVOG POKRETANJA.

ČLAN 21.

PROPIS IZ ČLANA 16. OVOG ZAKONA MINISTAR NADLEŽAN ZA POSLOVE FINANSIJA DONEĆE U ROKU OD 18 MESECI OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA.

PROPISE POTREBNE ZA SPROVOĐENJE ODREDBA OVOG ZAKONA, KOJE SE ODOSE NA NADLEŽNOSTI KOMISIJE ODREĐENE OVIM ZAKONOM I NA KOJE SAGLASNOST DAJE MINISTAR NADLEŽAN ZA POSLOVE FINANSIJA, KOMISIJA ĆE DONETI U ROKU OD ŠEST MESECI OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA.

DO POČETKA PRIMENE PROPISA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA PRIMENJIVAĆE SE PROPISI DONETI NA OSNOVU ZAKONA O FAKTORINGU („SLUŽBENI GLASNIK RS”, BR. 62/13 I 30/18).

ČLAN 22.

FAKTORING DRUŠTVA, KOJA OBAVLJAJU POSLOVE FAKTORINGA NA OSNOVU ODOBRENJA PRIBAVLJENOG PRE DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA, DUŽNA SU DA SVOJE POSLOVANJE USKLADE SA

ODREDBAMA OVOG ZAKONA U ROKU OD GODINU DANA OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA.

ČLAN 23.

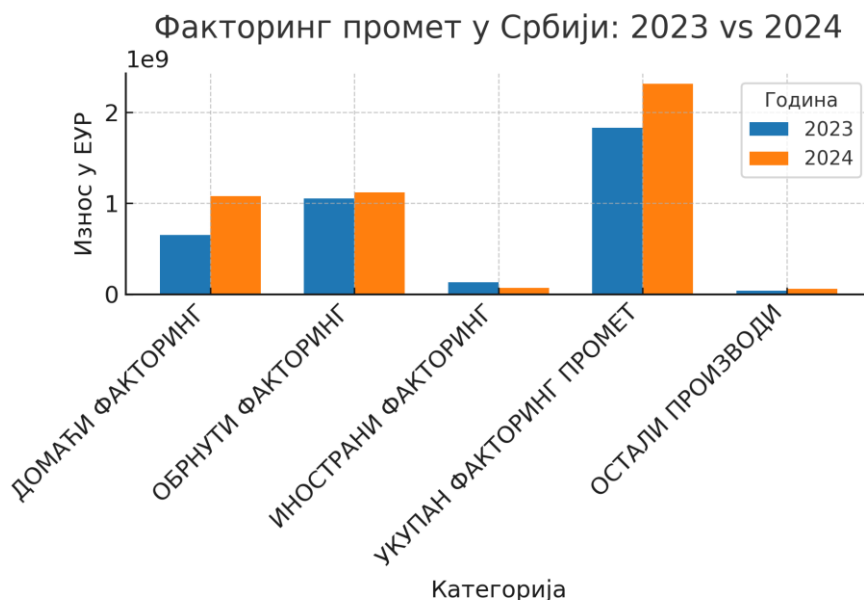
OVAJ ZAKON STUPA NA SNAGU OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”, OSIM ODREDBA ČL. 1, 2, 3, 4. I 17. OVOG ZAKONA U DELU KOJI SE ODNOSI NA NADLEŽNOSTI KOMISIJE, KOJE ĆE SE PRIMENJIVATI PO ISTEKU ŠEST MESECI OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA, KAO I ODREDBE ČLANA 12. STAV 1. OVOG ZAKONA, KOJA ĆE SE PRIMENJIVATI OD DANA POČETKA RADA CENTRALNE EVIDENCIJE FAKTORINGA.

VI. ANALIZA EFEKATA PROPISA

1. Koji su problemi koje Zakon treba da reši, odnosno koji su ciljevi koji se Zakonom postižu?

Zakon o faktoringu („Službeni glasnik RS”, br. 62/13 i 30/18 - u daljem tekstu: Zakon) predstavlja pravni okvir za regulisanje pružanja usluga faktoringa u Republici Srbiji. Kako se finansijsko tržište razvijalo, pojavljivali su se novi poslovni modeli i uočavale pravne praznine, iz kojih razloga se javila potreba da se ovaj postojeći zakonski okvir unapredi. Praktična primena važećeg zakona pokazala je da je neophodno preciznije urediti pravni položaj učesnika u faktoring poslovima i uvesti dodatne mehanizme transparentnosti, posebno u pogledu evidencije ustupljenih faktura.

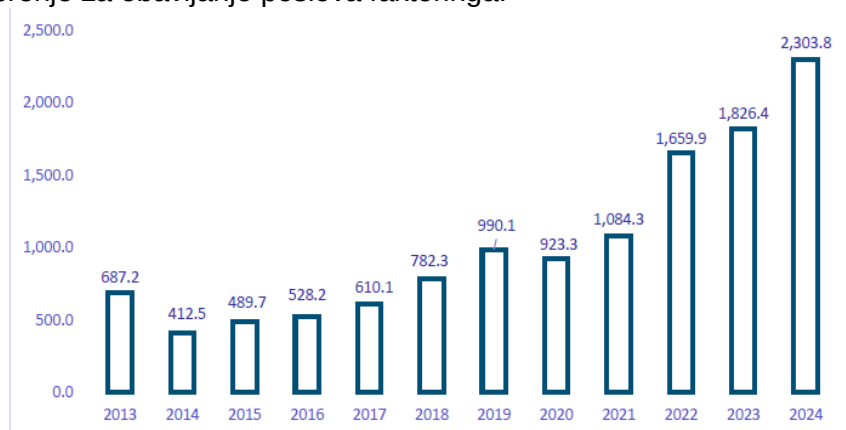
Sa ciljem prikaza dinamike razvoja tržišta faktoringa, na sledećem grafikonu prikazano je poređenje ukupnog prometa po kategorijama faktoringa u 2023. i 2024. godini.

Izvor: Privredna komora Srbije

Prikazano poređenje prometa po kategorijama u 2023. i 2024. godini pokazuje izražen rast domaćeg i obrnutog faktoringa (26,1%), uz istovremeni pad međunarodnog faktoringa. Ova struktura potvrđuje da se faktoring tržište brzo širi, sa većim oslanjanjem na domaće učesnike i veći obim domaćeg faktoringa. Takva dinamika neminovno povećava značaj uvođenja evidencije ustupljenih faktura i jasnih pravila evidentiranja istih, kao i efikasnog nadzora nad faktoring poslovima.

Prema javno dostupnom Registru faktoringa, koji vodi Agencija za privredne registre, u Republici Srbiji je trenutno registrovano **26 privrednih društava** koja imaju odobrenje za obavljanje poslova faktoringa.

Izvor: Privredna komora Srbije

Takođe, podaci ostvarenog prometa faktoringa po godinama pokazuju kontinuirani i stabilan rast ovog tržišta u periodu od 2013. do 2024. godine. Ukupni promet se povećao više nego **trostruko** - sa 687,2 miliona evra u 2013. godini na rekordnih **2.303,8 miliona evra u 2024. godini**. Takav trend rasta jasno ukazuje na sve veći značaj faktoringa kao izvora finansiranja i na potrebu da regulatorni okvir bude prilagođen obimu i složenosti savremenog tržišta.

Ovi podaci potvrđuju da je važeći zakon, iako je postavio pravni osnov za razvoj faktoring tržišta, neophodno unaprediti, a sve kako bi se obezbedili jasniji mehanizmi nadzora, preciznija pravila evidentiranja faktura i veća pravna sigurnost za sve učesnike u faktoring poslovima.

Ciljevi donošenja Zakona usmereni su na unapređenje pravne sigurnosti, transparentnosti i nadzora u oblasti faktoringa, odnosno na podizanje nivoa zaštite poverilaca i faktoring društava, kroz veću pravnu sigurnost i transparentnost.

Jedan od ključnih ciljeva predloženih izmena je i unapređenje institucionalnog nadzora nad pružaocima faktoring usluga. Naime, u prethodnom periodu nedostajao je potpun i sistematski nadzor nad faktoring društvima. Praktična primena važećeg zakona pokazala je da je neophodno preciznije urediti pravni položaj učesnika u faktoring poslovima, uvesti dodatne mehanizme transparentnosti, posebno u pogledu evidencije ustupljenih faktura, kao i da postoji potreba uvođenja efikasnijeg nadzora nad poslovanjem faktoring društava. Imajući u vidu navedeno, Komisiji za hartije od vrednosti poverena su ovlašćenja za vršenje nadzora, izdavanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, kao i prestanak i oduzimanje predmetnog odobrenja, a sve sa ciljem objedinjavanja ovlašćenja unutar jedne institucije, budući da ova institucija, kao nadzorni organ, mora imati **pun opseg ovlašćenja**, uključujući i mogućnost izdavanja, prestanak i oduzimanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, a sve kako bi se obezbedila delotvorna kontrola i tržišna disciplina.

Nepostojanje nadzora onemogućilo je identifikaciju polaznih vrednosti pokazatelja uspešnosti iz kog razloga će predmetne vrednosti biti ustanovljene odmah po stupanju Zakona na snagu, odnosno od početka rada centralne evidencije faktoringa i realizacije prvog ciklusa nadzora. Ipak, to nas ne sprečava da postavimo sledeće ciljeve koje želimo da dostignemo u prvoj godini od stupanja na snagu Zakona, odnosno od početka rada centralne evidencije faktoringa, i to: da sve ustupljene fakture budu upisane u centralnu evidenciju faktoringa (minimum 95%), da faktoring društva posluju u skladu sa pravilima (najmanje 90% bez ozbiljnih nepravilnosti u prvoj godini, 95% u drugoj) i potpunu povezanost sa sistemom e-faktura (100% u roku od šest meseci). Navedeni ciljevi su merljivi i usmereni na ono

što je cilj ovog zakona, odnosno da tržište bude transparentno, da se učesnici štite jasnim pravilima, i da nadzor brzo i efikasno reaguje.

Posebna pažnja posvećena je digitalizaciji poslovnih procesa. Omogućavanjem da prateća dokumentacija bude sačinjena u elektronskom obliku i integrisana sa drugim digitalnim sistemima, postiže se brži i efikasniji protok informacija između učesnika u faktoring poslovima. Na taj način, smanjuje se administrativni teret i podstiče pravna sigurnost u faktoring poslovanju, što ujedno predstavlja korak ka razvoju digitalne ekonomije u Republici Srbiji. Iako procene smanjenja troškova kroz postupak digitalizacije navedenog procesa nisu izvršene, do okvirnih vrednosti može se doći na osnovu računice cene štampanja elektronskih faktura koje su predmet faktoringa i cene njihovog čuvanja u papirnom obliku. Svakako, po isteku jedne kalendarske godine od početka primene odredaba o centralnog evidenciji faktoringa biće moguće izvršiti detaljniju analizu ušteda koje će ova mera doneti.

Dalje, razlozi za donošenje Zakona sadržani su i u obavezi Republike Srbije da usaglasí svoju zakonsku regulativu sa međunarodnim standardima u oblasti sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma. U tom smislu definisan je pojam „saradnik” u pravnom licu koje je osnivač faktoring društva, sa ciljem usaglašavanja sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Službeni glasnik RS”, br. 113/17, 91/19, 153/20, 92/23, 94/24 i 19/25), a radi unapređenja transparentnosti i identifikacije lica koja imaju krajnju kontrolu nad pravnim licem koje obavlja poslove faktoringa.

Sve predložene mere imaju za zajednički cilj jačanje pravnog okvira, povećanje transparentnosti i unapređenje uslova za nesmetano funkcionisanje tržišta faktoringa. Očekuje se da će njihovom primenom biti obezbeđena veća sigurnost i poverenje u obavljanju faktoring poslova, što će posebno koristiti malim i srednjim preduzećima koja faktoring koriste kao instrument finansiranja.

3. Da li su razmatrane mogućnosti da se problemi reše i bez donošenja Zakona?

Imajući u vidu da su predložena rešenja zakonska materija, nema mogućnosti da se ciljevi koji se žele postići reše bez donošenja zakona.

4. Zašto je donošenje zakona najbolji način za rešavanje problema?

Ovo pitanje nije moguće urediti na drugi način iz razloga što je članom 1. Zakona propisano da se ovim zakonom uređuje pojam i predmet faktoringa, učesnici u faktoringu, uslovi i način obavljanja faktoringa, vrste faktoringa, prava i obaveze učesnika u faktoringu, ugovor o faktoringu, obrnuti faktoring i nadzor nad obavljanjem faktoringa.

Obzirom da se predložene izmene odnose na materiju koja se isključivo reguliše zakonom, nije bilo mogućnosti za rešavanje problema na drugi način.

5. Na koga će i kako će uticati predložena rešenja?

Predložena rešenja najneposrednije doprinose uređenijem, transparentnijem i efikasnijem tržištu faktoringa, pri čemu svaki učesnik u ovim poslovima dobija jasniji položaj i sigurnije uslove poslovanja. U tom smislu, pored privrednih društava i preduzetnika, novim formulacijama predviđeno je da takav položaj mogu imati i druge organizacione forme koje u praksi obavljaju delatnost radi sticanja dobiti ili u okviru ekonomske aktivnosti – kao što su zadruge, registrovana poljoprivredna gazdinstva, poslovna udruženja, ustanove i druga pravna lica. Ovom dopunom usklađuje se zakonski okvir sa stvarnim tržišnim potrebama i strukturama, podstiče rast tržišta faktoringa i omogućava veće uključivanje malih i srednjih preduzeća u finansiranje putem ovog instrumenta. Takođe, društva koja pružaju faktoring usluge ostvaruju viši stepen pravne sigurnosti i jasnije procedure, uz obavezu blagovremene evidencije ustupljenih faktura u centralnoj evidenciji faktoringa i povezivanje sa sistemom

elektronskih faktura. Kratkoročni troškovi prilagođavanja svode se na minimum, dok se dugoročno dobija smanjenje administrativnih tereta, bolje upravljanje rizikom i efikasnija naplata, što u celini podiže kvalitet i stabilnost faktoring usluga.

Kako je dosadašnja praksa pokazala da Ministarstvo finansija nema dovoljne tehničke i kadrovske kapacitete da u potpunosti sprovede nadzor, nad primenom ovog zakona kod faktoring društava, Komisiji za hartije od vrednosti povereno je vršenje nadzora nad faktoring društvima. Takođe, saglasno sugestijama Svetske banke, Komisiji za hartije od vrednosti data su i ovlašćenja za izdavanje, prestanak i oduzimanje predmetnog odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, sa ciljem objedinjavanja ovlašćenja i omogućavanja efikasnijeg, stručno utemeljenog nadzornog mehanizma, koji je do sada nedostajao u ovoj oblasti.

Na kraju, ali ne i najmanje važno, ovo zakonsko rešenje će uticati i na razvoj digitalne ekonomije u Srbiji.

6. Troškovi koje će primena zakona izazvati kod građana i privrede, posebno malih i srednjih preduzeća?

Finansijska sredstva neophodna za uspostavljanje i implementaciju centralne evidencije faktoringa biće obezbeđena iz zajma Svetske banke, projekat broj 94859-YF. Procenjeni iznos sredstava u 2026. godini iznosi 252.000.000 dinara, a u 2027. godini 108.000.000 dinara.

7. Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Primena zakona neće proizvesti troškove za građane i privredu. Sa stanovišta troškova faktoring društava novina predviđena ovim zakonom odnosi se na pribavljanje uverenja da saradnik nije osuđen pravosnažnom presudom na kaznu zatvora dužu od šest meseci, kao i da se protiv njega ne vodi krivični postupak, sve ne starije od šest meseci od dana podnošenja zahteva. Podatak o troškovima pribavljanja predmetnog uverenja nije moguće jasno opredeliti budući da se, često, ova vrsta uverenja pribavlja pred inostranim organima. Svaki dodatni administrativni ili tehnički trošak koji nastane primenom novog sistema za evidentiranje, opravdan je uzimajući u obzir očekivane pozitivne efekte.

Dalje, obveznici će se registrovati za pristup centralnoj evidenciji faktoringa uz primenu šeme elektronske identifikacije visokog nivoa pouzdanosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija, što podrazumeva gotovo istovetan način registrovanja i pristupa koji se trenutno primenjuje u sistemu elektronskih faktura. Velika prednost ovakvog pristupa sastoji se u tome što su privredni subjekti već tehnički opremljeni i obučeni za pristupanje, procenjuje se da neće biti dodatnih troškova, ni posrednih ni neposrednih. Takođe, ovim zakonom je propisano da se u centralnu evidenciju upisuju podaci koji se odnose na elektronske fakture koje su predmet faktoringa, nezavisno od toga da li se radi o faktoringu ili obrnutom faktoringu.

Na kraju, a s obzirom na to da je ovim zakonom propisano da centralna evidencija faktoringa ostvaruje automatizovanu vezu sa sistemom elektronskih faktura, sa kojim razmenjuje relevantne podatke o elektronskim fakturama koje su predmet faktoringa, obveznici ovog zakona u praksi imaju jednu obavezu, s obzirom da je izvesno da su već organizaciono-tehnički spremni za registraciju u centralnu evidenciju faktoringa, odnosno imaju obavezu da se upoznaju sa odredbama ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu ovog zakona, kao i sa tehničkom dokumentacijom koja će postati dostupna u završnim fazama razvoja centralne evidencije faktoringa.

8. Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?

Ovim zakonom nije predviđeno stvaranje novih privrednih subjekata, ali predloženi zakon stimuliše pojavu novih učesnika na faktoring tržištu, čime se pospešuje konkurencija u ovom sektoru.

9. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu?

Javna rasprava je organizovana sa jasnim ciljem da se sakupe mišljenja svih zainteresovanih strana za razvoj i obavljanje faktoringa. Takođe, svim zainteresovanim stranama, ostavljen je adekvatan vremenski period za dostavljanje komentara Ministarstvu finansija.

U ostavljenom roku, Ministarstvu finansija su dostavljene sugestije, komentari i primedbe: Privredne komore Srbije, koja je objedinila komentare faktoring društava i privrednih subjekata, Svetske banke i privrednog društva NIS a.d. Novi Sad.

Većina sugestija, komentara i primedbi odnosila se na: unapređenje uslova za efikasnije funkcionisanje faktoring tržišta, definisanje institucija nadležnih za izdavanje, prestanak i oduzimanje odobrenja za obavljanje posla faktoringa, kao i postupak nadzora nad primenom ovog zakona kod faktoring društava, usklađivanje sa aktuelnim međunarodnim referencama, fleksibilnost u prenosu potraživanja, definisanja pojma „saradnik” u pravnom licu koje je osnivač faktoring društva, sa ciljem usaglašavanja sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Službeni glasnik RS”, br. 113/17, 91/19, 153/20, 92/23, 94/24 i 19/25), a radi unapređenja transparentnosti i identifikacije lica koja imaju krajnju kontrolu nad pravnim licem koje obavlja poslove faktoringa. Dalje, ukazano je na potrebu solemnizacije ugovora i korekciju liste dokumenata kojima se dokazuje potraživanje, regulisanje pristupa CEF-u radi provere ustupljenih potraživanja, propisivanja potrebne dokumentacije podobne za dokazivanje da stvarni vlasnik i saradnik pravnog lica, koje je osnivač faktoring društva, nije osuđen pravnosnažnom presudom za krivična dela u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela i dopune u pogledu prestanka važenja odobrenja za obavljanje delatnosti nakon izvršenog nadzora.

10. Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava?

Predviđeno je više mera koje treba da obezbede potpunu i efikasnu primenu Zakona, a one se posebno odnose na Ministarstvo finansija i Komisiju za hartije od vrednosti. Naime, s obzirom na to da uspostavljanje centralne evidencije faktoringa predstavlja značajnu novinu u regulatornom okviru i zahteva adekvatne pripreme, kako normativne, tako i tehnološke, propisano je odloženo dejstvo odredaba koje se odnose na funkcionisanje centralne evidencije faktoringa i obaveze unosa podataka, u trajanju od 18 meseci od stupanja na snagu zakona. Na taj način se Ministarstvu pruža dovoljno vremena da donese podzakonska akta i organizuje tehničko uspostavljanje centralne evidencije faktoringa, dok se obveznicima (faktoring društvima, bankama i drugim pružaocima usluga faktoringa) obezbeđuje adekvatan rok za prilagođavanje internih sistema i procedura.

Istovremeno, predviđen je rok od šest meseci od stupanja na snagu ovog zakona u kom će Komisija za hartije od vrednosti doneti podzakonska akta potrebna za sprovođenje odredaba ovog zakona, koje se odnose na nadležnosti Komisije dodeljene ovim zakonom, a na koje saglasnost daje ministar nadležan za poslove finansija. Dodatno, u istom roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Komisija za hartije od vrednosti će preuzeti nadležnosti dodeljene ovim zakonom, uz sporazumno uređenje pitanja preuzimanja dokumentacije i predmeta neophodnih za sprovođenje nadležnosti utvrđenih ovim zakonom između Komisije i ministarstva nadležnog za poslove finansija.

Ovakvim zakonskim rešenjem objedinjavaju se ovlašćenja Komisije za hartije od vrednosti budući da ista raspolaže adekvatnim kadrovskim i tehničkim

kapacitetima za obavljanje poverenih poslova. Naime, Komisija za hartije od vrednosti već poseduje iskustvo i regulatorne mehanizme za izdavanje odobrenja za rad i nadzor učesnika na tržištu kapitala, što je u direktnoj korelaciji sa novim nadležnostima koje se na nju prenose Predlogom zakona. Finansijskim planom Komisije za hartije od vrednosti za 2026. godinu predviđeno je zapošljavanje dodatnog broja zaposlenih koji će biti angažovani na poslovima propisanim Predlogom zakona, čime se obezbeđuju adekvatni kadrovski resursi za pravilnu primenu novih nadležnosti. Takođe, Komisija za hartije od vrednosti kontinuirano organizuje obuke za svoje zaposlene i učesnike na tržištu, što obuhvata i specifične nadležnosti iz Zakona, i ovakvim pristupom obezbeđuje da zaposleni budu osposobljeni za pravilno i efikasno obavljanje novih poverenih poslova. Na kraju, odloženi rok primene, predviđen samostalnom odredbom Predloga zakona, omogućiće Komisiji za hartije od vrednosti da preuzme nove nadležnosti, i uspostavi potpunu organizaciju i kontinuitet u sprovođenju propisa. Faktoring društvima, koja obavljaju poslove faktoringa na osnovu odobrenja pribavljenog pre dana stupanja na snagu ovog zakona, ostavljen je rok od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona da svoje poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona.

Sve ove mere, odnosno donošenje podzakonskih akata, tehničko uspostavljanje centralnog evidencije faktoringa i odložena primena Zakona, imaju za cilj da omoguće sigurnu i postepenu primenu Zakona u praksi, uz minimalne troškove i maksimalnu efikasnost nadzora.

OBRAZAC IZJAVE O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač - Vlada
Obrađivač - Ministarstvo finansija

2. Naziv propisa
Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o faktoringu

Draft Law on Amendments and Supplements to the Law on Factoring

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa

Sporazum: Član 84. Pranje novca i finansiranje terorizma

Strane će sarađivati kako bi sprečile upotrebu svojih finansijskih sistema i određenih nefinansijskih sektora za pranje prihoda od kriminalnih aktivnosti uopšte, a naročito od krivičnih dela u vezi sa drogama, kao i u cilju finansiranja terorista.

Saradnja u ovoj oblasti može uključivati administrativnu i tehničku pomoć u cilju razvoja sprovođenja propisa i efikasnog funkcionisanja odgovarajućih standarda i mehanizama za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma istovetnih onima koje su usvojili Zajednica i međunarodni forumi u ovoj oblasti, naročito Finansijska akciona radna grupa (FARG - FATF).

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma

Opšti rok za usklađivanje zakonodavstva prema članu 72. Sporazuma.

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma

Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o faktoringu, obaveze koje proizilaze iz Sporazuma i Prelaznog sporazuma biće ispunjene.

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije

Ne postoji.

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o faktoringu ne vrši se usklađivanje sa propisima Evropske unije.

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Ne usklađuje se.

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Ne usklađuje se.

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

5. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost treba konstatovati tu činjenicu. U ovom slučaju nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa.

Ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

Ne.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

Ne.